

גיליון מס' 304 פרשת וירא
תשע"ט שנה שישית

גליון זה יוצא
לזכות ידידנו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל העניינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"והשענו תחת העץ" (יה, ד)

בר"ה י"א א' מבואר דבסוכות הי' מעשה זה (ואף דבתוס' כ' שם דל"ד רק ב' ימים קודם סוכות ע"ש בפנ"י דלמסקנת תוס' הוא דוקא בסוכות) וכיון דקיים א"א כה"ת נראה דהאי עץ תלוש הי' והי' סוכה וכ"ה בבמדב"ר פ"ד סי' ב' והשענו תחת העץ שעשה להם סוכה, ולפ"ז יל"פ ואקחה פת לחם וגו' אחר תעבורו כי על כן עברתם על עבדכם משום דהולכי דרכים פטורין מסוכה אך מבואר בסי' תר"מ (ע"ש במ"ב סק"מ) שאם נזדמן לו סוכה בלי טורח חייב בסוכה וז"ש כי על כן עברתם על עבדכם ונזדמן לכם סוכה בלי טורח ולכן תכנסו ותאכלו פת לחם בסוכה.

"וילאו למצוא הפתח" (יט, יא)

להגיד רשעתם שגם אחר שראו הנס שהוכו כולם בסנורים מ"מ חיפשו הלאה את הדלת לשוברו. מאאמ"ר זללה"ה. וכן מש"כ ויהי כמצחק בעיני חתניו הוא להגיד רשעתם דהרי כתיב ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה וא"כ גם חתניו היו ביניהם (ואף את"ל שלא היו ביניהם עכ"פ בודאי ידעו מזה שהרי כל העיר היו שם) וכולם ראו הנס שהוכו בסנורים פתאום כל העיר והבינו שיד המלאכים כאן ואפ"ה כשא"ל שמשחית השי"ת את העיר לא חשו כלל לדבריו רק הלעיגו מהם.

(טעמא דקרא)

"וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים" (כא, ד)

שאלתי להגר"ח שליט"א מה סנדק צריך לכוין בברית בשם החיד"א שימשך נשמה קדושה לילד, שיהיה צדיק ולא יפגום בברית קודש. והגר"ח שליט"א מוסיף שיהיה לילד אריכות ימים ושנים בבריות (כך אמר לי נכדו הר"ג הונגסברג שליט"א) כמו כן שמעתי מהגר"ח שליט"א שהטעם שמבקשים בברית בשכר זאת וגו' צוה להציל ידידות שארנו משחת וכו' משום ששכר זאת הובטח בתנ"ך (זכריה ט) גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך וגו'.

(דברך נצב בשמים)

עלי שי"ח

"עבירת תנועה"

אל רבינו הגיע השבוע מהצפון אחד מתלמידי.

'רבי' אמר התלמיד, הנני זקוק לברכה מיוחדת הפעם. בני הילד, נסע בהסעה פרטית בדרכו לתלמוד תורה, אלא שבדרכם עצר אותו שוטר וקנס את הנהג בסכום גבוה על עבירת תנועה שביצע, בגין הילד. ואבקש ברכה שהענין יסתדר בקלות.

רבינו לא מיהר לברך אלא שאל אותו: איזה עבירה בדיוק עבר הבן שלך?

ענה התלמיד, שבנו לא היה חגור כראוי. הגיב רבינו, נו, אכן נהג שלא כהוגן. רבינו הרבה לרגע, והסכים לברך בהצלחה, לא לפני שהוסיף שיש להזהר.

כשיצא סיפר רבינו:

לפני שנים רבות נסענו עם אבא ז"ל באוטו, והנהג נסע שלא כחוק, אבא ביקש מיד לרדת באמצע הדרך, הוא אמר שזה מסוכן ליסוע עם נהג שעובר על חוקי התנועה, ואכן ירדנו באמצע הדרך ולא הסכים להמשיך איתו.

בפעם אחרת דיבר רבינו עוד דברים כזה, וכך אמר:

יש ויכוח האם על חוקי המדינה ניתן לומר דינא דמלכותא דינא או שלא. זה לא ויכוח חדש, אבל זה ברור כי חוקים שהם של סברא שעושים לטובת הסדר והשמירה על האנשים, בודאי שהייבים לשמור על זה, הרי כבר חז"ל אמרו אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו. כך גם לגבי חוקי התנועה בכבישים, הרי הם נתיסדו לטובת האנשים ובודאי חייבים לשמור על זה ולקיים אותם! בודאי מי שלא זהיר בזה הוא נוהג שלא כדין, ויש מקרים שהוא רודף וצריך למסור על כך.

מברכת שבת 8108
יחזק 81088108

פגהדף היומי

"בענין נוסח הברכה על עבודת הכהונה"

מנחות ע"ה ב' דתניא היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו וכו' והוא מתוספתא ברכות פ"ה הכ"ג ושם איתא הי' מקריב מנחות אומר ברוך שהגיינו כו' וכשהוא מקריבן אומר בא"י אקב"ו להקריב מנחות והסכימו התו' (ד"ה הי') דמירי בכהן ולא בישראל ע"ש. והנה בגמ' סוטה ל"ט א' מצינו גבי בר"כ אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה והי' אפ"ל שהוא רק נוסח הברכה של בר"כ שתקנו כן אבל לא בכל עבודות כהונה אבל הרמב"ם כ' בסוף הל' תרומות שכל האוכל תרומה מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכל תרומה וכך קבלנו וראינו אותם מברכים אפ' בחלת חו"ל ע"ש וכ"כ בפ"א מביכורים ה"ב על כל אכילת מתנות כהונה ע"ש ומבו' שהוא מסורה דמברכין כן על כל מצות כהונה ונראה דה"ה על כל ט"ו עבודות כהונה (אם מברכין על כולם ע"י מ"מ ריש ה' מעה"ק) צריך לברך על כולן א"כ בקדושתו של אהרן אמנם העבודות הכשרות גם בזר יברכו רק אקב"ו כמו בכל המצות, ולפ"ז צ"ל דהתוספתא קיצרה בזה ובאמת צ"ל אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו וכו', והטעם נראה משום דל"ש לברך סתם אשר קדשנו במצותיו וצונו כיון שא"ז מצוה לכל ישראל רק לכהנים ולא דמי למ"ע שהזמן גרמא דאע"ג דאינם בנשים מברכין סתמא דשא"ה דגם אשה יכולה לעשות מצוה זו ויש לה שבר כאינה מצווה ועושה ואפ' להסוברים שאין אשה מברכת על מ"ע שהז"ג מ"מ מצוה איכא משא"כ מצות שבכהנים שאם ישראל יעשו אין להם מצוה כלל.

(נחל איתן סט"ו ס"ג סק"ה דרך אמונה פ"א ה"ב מביכורים ביה"ל ד"ה וכל ע"ש עוד)

דברי חיזוק למצות לוית האורחים

כפי שנכתבו ע"י חתנו של רבינו שליט"א הגאון הגדול רבי יצחק קולדצקי שליט"א

מבואר באהבת חסד חלק ג' פרק ב' שכל מה שפירטה התורה באברהם אבינו, לומדים ממנו הלכות בהכנסת אורחים ע"י"ש. וברמב"ם פ"ד מהלכות אבל כתב וז"ל: שכר הלויה מרובה מן הכל והוא החוק שחוקקו אברהם אבינו וכו' וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, ולויים יותר מהכנסתם, ואמרו חכמים כל מי שאינו מלווה כאילו שופך דמים. והחפץ חיים שם בהגה"ה לימד זכות על העולם שמקילים בזה ואינם מלווים עד תחום שבת וכתב שם כמה טעמים א). ע"פ מה שכתב הדרכי משה בסוף טור חו"מ שמוחלין על כבודם. ב). משום דזמנינו הדרכים מיושבים ומסומנים ואין חשש שיטעה האורח בהם. ג). בעמק ברכה הביא בשם החזון איש עוד טעם משום שהרבה נוסעים בדרך וכל אחד נעשה לוי לחבירו, ולבסוף סיים הח"ח שכל זה לימוד זכות במה שאין זהירים לילך עד פרסה או עד תחום שבת, אבל חלילה לפטור עצמינו ממצות לוי לגמרי [כלומר פחות מד' אמות] שבגמרא איתא שהוא סגולה להאורח שלא יארע לו ח"ו אסון בדרך, וגם ע"י הלויה נגמר המצוה בשלימות כי אש"ל ראשי תבות אכילה שתיה לויה. עוד כתב שם באהבת חסד: ושמעתי שהיה מעשה באחד שהיה מכניס אורחים שאירע לו מעשה ששלטה האש בנכסיו, ותמחו העולם עליו מדוע לא הגינה עליו זכות מותו, ואמר גדול הדור אחד מפני שמנהגו היה לקבל את האורחים רק באכילה ושתיה ולא קיים מצות לויה, ואכילה ושתיה ראשי תבות א"ש, כלומר שעל כן לא היה כח במצוה להגן עליו כי שם אש"ל אינו מונח אלא אם כן השלימה כראוי עכ"ל.

ומשמע בגמרא וברמב"ם שמצות לויה הוא רק ביוצא לדרך חוץ לעיר. מרן הקה"י זצ"ל היה מקפיד כאשר ביקרו אצלו אורחים שנוסעים לחו"ל ללוות אותם ד' אמות וגם כאשר ביקרו אצלו בלילה והנסיעה היתה למחרת ביום היה מלווה כן משום שבלילה הולך אחרי היום, ולעת זקנתו כשההליכה היתה מאד קשה לו היה מלווה עד פתח החדר. זכורני שכאשר ביקרתי בבית מו"ח הגר"ח קניבסקי שליט"א בהיותי חתן, וגרתי אז בירושלים, וכאשר יצאתי וכבר הלכתי עשרות מטרים, רץ לקראתי מו"ח שליט"א ללוות ד' אמות לקיים דין לויה. ולסיום, גרסינן במסכת ברכות אמר ר' אבין הלוי הנפטר מחבירו לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שיתרו אמר למשה לך לשלום והלך והצליח וכו'.

שו"ת בעניני פרשת השבוע

מצות ביקור חולים

[יח,א] וירא אליו ה' באל"י ממרא והוא ישב פתח האהל קחם היום. וברש"י (שם) וירא אליו - לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומם:

והרמב"ם (הלכות אבל פרק יד הלכה א), מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספור ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעודם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאותה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיק בתורה ובמצות.

רצה לבקר חולים ולא עלתה בידו

שאלה. יש לשאול בקיום המצוה של והלכת בדרכיו, האם אדם שהלך לבקר את החולה ולא מצאו בביתו קיים מצוה זו.

תשובה. קיים גם ביקור חולים כמש"כ הרא"ש.

ביאור דברי הרמב"ם ויוצא בביקור חולים שאלה. הרמב"ם (בפ"ד מהל' אבל ה"ו) כ' הנכנס לבקר את החולה מבקש עליו רחמים ויוצא, מהי משמעות "ויוצא", וכי זהו חלק מהמצוה.

תשובה. שלא יאריך ויכביד. **שאלה.** האם המבקר חולה צריך לכתחילה לדבר עם החולה או שסגי בעצם הביקור ללא שום דיבור. (וראה פירוש הרא"ש על התורה, וצ"ע מד' השו"ע יו"ד סי' של"ה).

תשובה. סגי. ביאור כוונת רבינו דבשביל קיום מצוה אין צריך לדבר עמו אלא סגי בזה שמבקר דהרי נוטל אחד משישים בחליו, אמנם פשוט דאם החולה צריך שידברו עמו ברור שיש כאן תוספת ומעלה במצוה כשעושה כן.

ביקור חולים בחולה מדבק

שאלה. מדוע לא מצינו במצוות ביקור חולים שחילקו חז"ל בין אם החולה הוא

חולה בחולי המדבק, ובין חולי שאינו מדבק, והאם באמת יש חילוק במצוות ביקור חולים, והאם יש חילוק בין ספק סכנה לודאי סכנה.

תשובה. עיין נדרים מ"א ע"ב בורדס אין מבקרין אותו (פרש"י שיכול לקפוץ מזה לזה).

המבקר חולה האם צריך להזכיר

שיעשה תשובה

שאלה. בילקוט שמעוני כתוב שאין החולה עומד מחוליו עד שמוחלין לו על כל עוונותיו, האם המבקר את החולה ראוי להזכיר לחולה לעשות תשובה.

תשובה. בלא"ה רשאי. לכאור' כוונת רבינו כמו שכתב בקרן אורה (נדרים דף מ ע"א) ע"ד הגמ' שם לגבי מבקר חולה, ה' ישמרהו מיצר הרע כו'. 'כל אלו הם מדה במדה, דעיקר הביקור הוא להחזיר את החולה בתשובה ולפשפש במעשיו. ולזה המבקר ישמר מיצר הרע גם כן עכ"ל. וא"כ בוודאי אף בלא דברי הילקוט שמעוני ראוי להזכירו שיעשה תשובה.

(שמחת מרדכי)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק